Jeles magyar vegyészek és gyógyszerészek. III. rész: Széki Tibor

Kata Mihály¹, Gyéresi Árpád²

¹Szegedi Tudományegyetem, Gyógyszerésztudományi Kar,

²Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem, Gyógyszerészeti Kar

AUTHOR AFFILIATION

1University of Sciences Szeged, Faculty of Pharmacy

2University of Medicine and Pharmacy Targu Mures, Faculty of Pharmacy

CORRESPONDING AUTHOR

Kata Mihály

6720 Szeged, Hungary

Gáz ú 14/A i 6

Email: katam@pharm.u-szeged.hu

Famous Hungarian chemists and pharmacists: Tibor Széki

ABSTRACT

Tibor Széki pharmacist, professor of pharmacy, member of the Hungarian Academy of Science, co-worker at Kolozsvár University, rector at Szeged University, professor of Budapest. He was a talented teacher, intuitive researcher, well organizing (founder of several institutes of chemistry) and public personality. His importance is beyond dispute in development of Hungarian chemical education.

Keywords: Tibor Széki, organic-, pharmaceutical chemistry.

KIVONAT

Széki Tibor gyógyszerész, szerves kémikus, akadémikus, a kolozsvári egyetem munkatársa, a szegedi egyetem rektora, a Budapesti Egyetem professzora. Tehetséges oktató, intuitív kutató, jó szervező (több intézet alapítója) és aktív közéleti személyiség volt. Jelentősége a magyar kémiai oktatás fejlesztésében megkerülhetetlen.

Kulcsszavak: Széki Tibor, szerves, gyógyszerészeti kémia. Széki Tibor pályakezdése

Széki Tibor pályakezdée

Tevékenységeinek jelentős része a kémia fejlődésének egyik legizgalmasabb idejére esett. A szervetlen kémia lassan stagnálni kezdett, a gyógyszerként használatos szervetlen vegyületek száma a maihoz hasonlóvá vált. Ugyanakkor az új szerves molekulák száma a gyógyszerkönyvekben egyre növekedett. Ezek természetes eredetűek, amelyeket mind gyakrabban kémiai szintézissel állítottak elő. Mind a gyógyszeripar, mind a gyógyszerészet számára elengedhetlenné váltak a szerves kémiai ismeretek; a kémiai szintézisek és a szerkezetfeltáró analízisek. A gyógyszerészet a 20. század elején az „gyógyszeranyag-orientált gyógyszerészet” (drug oriented pharmacy) korszakát kezdte élni, s ez dominált a század végéig. Ebbe a korba született Széki Tibor.

Széki Tibor (1. ábra) csaknem ötven éven át tevékenykedett a kolozsvári, szegedi és budapesti egyetemen, közel 30 esztendő vezető oktatói beosztásban; szüntelenül szervezett, oktatott, kutató és közéleti szerepvállalása is kiemelkedő volt.

ARTICLE HISTORY

Received: 8-Feb-2019

Accepted: 7-Apr-2019

DOI: 10.2478/orvtudert-2019-0006

1. ábra. Prof. Széki Tibor, 1879–1950 [3]

140 éve, 1879 áprilisában Kolozsvárott, gyógyszerész-családban született [1, 2, 8]. Édesapja – Széky Miklós – a város Mátyás Király gyógyszertárának tulajdonosa és rövid ideig a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület alelnöke volt [1-20].

Iskoláit és egyetemi tanulmányait szülővárosában végezte, s a Ferencz József Tudományegyetemen szerzett gyógyszerészdiplomát 1900-ban. Gyakornoki idejét édesapja patikájában töltötte. 1901-ben a gyógyszerészdoktori és 1902-ben a vegyészdoktori fokozatot is megszerezte [1-21].

Tevékenysége Kolozsvárott

Kolozsvárott dr. Fabinyi Rudolf (1849–1920) vegyészprofesszor – a magyar szerves kémia-kutatás megteremtője – kémiai intézetében gyakornokként kezdett dolgozni, később tanársegéd, adjunktus, majd 1907-ben magántanár lett. Berlin-Charlottenburgban, a Karl Liebermann által vezetett Technische Hochschule intézetben egy éven át tanulmányúton volt (1907). Tíz évvel később már nyilvános rendkívüli tanár lett (1917). Első könyve – „Bevezetés a térfogatos kémiai analysis módszereibe” – 1918-ban Kolozsvárott jelent meg (2. ábra) [2, 8, 22-26].

Széki Tibor Fabinyi professzor egyik legkedveltebb

munkatársa volt. Sikeresen ívelő karrierjét a trianoni békeszerződés kettétörte, mivel 1918 májusában a kolozsvári egyetemet – még a trianoni döntés előtt (!) – a román hadsereg önkényesen „megszállta” és az egyetem oktatóit – jogtalanul – a román állam iránti hűségesskü letételére kötelezte. Ezt az oktatók megtagadták [24].

Az egyetem megszállását követően Széki Tibor előbb édesapja patikájában dolgozott, annak vezetője lett, majd 1920-ban eladta [2, 8].

Tevékenysége Szegeden

Az egyetem előbb Budapestre menekült, azután Szegeden talált otthonra. Miután Fabinyi professzor 1920-ban elhunyt, Széki Tibort meghívták Szegedre, s kinevezték a kémia nyilvános rendes tanárává. Együttal megbízták a kémiaoktatás és a Vegytani Intézet megszervezésével, amelyet hallatlan energiával, nagy lelkesedéssel és hozzáértéssel – lényegében a semmiből – hozott létre, s amelynek első vezetője lett (1922-1935), ahol már 1922-ben megkezdődött az oktatás. Ez volt az új egyetem egyetlen kémiai intézete, a bölcsész-vegyész, orvos- és gyógyszerészhallgatók képzésére. 1927-ben megbízást kapott egy új vegytani intézet megtervezésére. Az építkezés a következő évben kezdődött és 1930 nyarára a Dóm téren el is készült [2].

Ezt követően az általa létesített Vegytani Intézetet 1930-ban az új épületbe költöztették és kettéosztották; Széki professzor az I. sz. Szerves Kémiai és Gyógyszerészeti Vegytani Intézet vezetője lett és feladata az Analitikai kémia oktatása volt a gyógyszerészhallgatóknak, míg a II. sz. Vegytani Intézet az Általános és szervetlen kémia oktatását végezte. Közben közéleti szerepeket is vállalt: dékán (1926-27), majd prodekan (1927-29) és az 1933-34-es tanévben az egyetem rektora lett [2, 25, 26].

Tevékenysége Budapesten

1935-ben életében újabb fontos fordulat következett be, ugyanis Budapesten Winkler Lajos, az analitika és a gyógyszerészeti kémia európai hírű művelője, 1934-ben nyugdíjba vonult. A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem – Klebelsberg Kunó kultuszminiszter javaslatára – Széki Tibort hívta és bízta meg a feladattal, hogy szervezze meg a szerves kémia oktatását, addig ugyanis csak speciálkollégiumként lehetett szer-

2. ábra. Bevezetés a térfogatós kémiai analysis módszereibe

ves kémiát hallgatni és csupán egy hónapig! A hallgatók rendszeres elméleti és laboratóriumi képzésben csupán a Műegyetemen, Zemplén Géza intézetében részesültek [2, 27].

Széki Tibor 1935. január 28-án érkezett Budapestre [25, 26]. Feladata volt, hogy az Analitikai és Gyógyszerészeti Kémiai Intézetet a Szerves és Gyógyszerészeti Kémiai Intézeté zökkenőmentesen átalakítsa (a gyógyszerészeti analitikát Szébellédy László professzor oktatta). 1935-től a szerves kémia oktatását a gyógyszerészhallgatók számára is kötelezővé tette. Erre alapozva Mozsonyi professzor 1940-ben elérte, hogy a 4 éves gyógyszerészképzés életbeléptetésével a szerves kémia oktatásához a kedvező feltételek létrejöjjenek [2].

A II. világháborút követően újabb feladat várt rá. Intézetét bombatalálat ugyan nem érte, de az épület alaposan megrongálódott és a laboratórium berendezések is elpusztultak. Az akkor már 66 éves professzor – energiája maximális bevetésével – 1949-re mindent helyreállított.

1934-ben az MTA levelező tagja lett. 1945-ben – mint méltánytalanul mellőzöttet – az Akadémia rendes tagjának javasolták, amit nem nagy lelkesedéssel fogadott. Székfoglalóját, amelynek címe „Vizsgálatok a fűszerhatású vegyületek köréből”, húzta-halogatta, s csak 1948. december 20-án tartotta meg. A Magyar Nagylexikon szerint: „Az MTA tagja (levelező 1934, rendes 1945-49, tagságát 1985-ben – posztumusz – visszaállították)” [8, 28, 29].

Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem (ELTE) Analitikai és Szerves Kémiai Intézetének igazgatójaként vonult nyugdíjba 1949-ben. Másfél évvel később, 1950. december 4-én, Budapesten elhunyt [2]. A Németvölgyi temetőben temették el, majd – miután azt felszámolták – családjá a Farkasréti sírkertben újra temettette. Felesége 1961-ben halt meg [8, 30-32]. Sírfeliratuk: „Dr. Széki Tibor (1879–1950) és felesége”. Fejfájuk közelében egy másik felirat: „Láng Tiborné, 1915–1988” (aki Margit lányuk volt) [30-32].

Miklós fia 1913-ban született, jogot végzett és 1940 novemberétől Kolozs megye szolgabírója volt. Margit lánya gyógyszerész lett [8].

Széki professzor szakmai tevékenysége

Három városban működött: Kolozsvárott tanult és felkészült, majd munkássága Szegeden és Budapesten teljessé vált ki; intézeteket alapított, oktatott, kutatót, s gyógyszerészként szinte páratlan vezetői karriert futott be és rendkívüli elismerésekben részesült [29].

Széki Tibor fő műve a szegedi és a pesti egyetem szerves kémia oktatásának és kutatásának megszervezése. A magyarországi szerves és gyógyszerészeti kémiai oktatás atyjának tartják. Az 1933-ban kiadott IV. Magyar Gyógyszerkönyv szerves hatóanyagát tételen tanította. Lépést tartott a gyógyszerkincs fejlődésével.

Munkássága alapján lényegesen bővíthetett Issekutz Béla „Gyógyszerrendelés” c. könyvének (Medicina Kiadó) és Fritz Gusztáv előadásainak tartalma. S amikor a gyógyszerészképzésben a gyógyszerhatástan tantárgy hivatalosan is helyet kapott (1940-től), annak előadói biztos szerves kémiai alapokra támaszkodhattak [2].

Az 1940-es oktatási reformig a gyógyszerészképzés elég gazdátlan volt, mert igazán sem a bölcsészkar, sem az orvoskar nem érezte magáénak [2]. Az előadók lényegében az aktuális Gyógyszerkönyv cikkelyeit ismertették. Aztán az 1940-es reform végrehajtása céljából mind a fővárosban, mind Szegeden létrehozták a Gyógyszerészképzés Állandó Karközi Bizottságát, amelynek feladata a képzés tematikájának kidolgozása volt. Bár az elnöki tisztséget 2 évenként az említett két kar egyik, ill. másik professzora viselte, Budapesten a Bizottság első elnöke éppen Széki professzor lett, aki e téren is úttörő munkát végzett. Felkészültsége, hatalmas tapasztalata és eltökéltsége megkönnyítette a nem-gyógyszerész végzett-

ségű oktatók meggyőzését, rokonszenvük és támogatásuk megszerzését [2].

Szenvedélyes oktatónak tartották. Szeretett oktatni, éveken át heti 10-12 órája volt, amelyekre gondosan készült, kiváló didaktikával oktatott, szabadon adott elő [2]. Súlyt helyezett a gyakorlati oktatásra. Diákjai kedvelték és nagy tisztelettel vették körül; a gyógyszerész-hallgatók Bajtársi Egyesülete „örökös Magister” címmel ruházta fel [8]. 1944-ben jelent meg „Gyógyszerészi kémia, I. kötet. Szervetlen vegyületek” c. egyetemi tankönyve (3. ábra). Második kötetét, sajnos, már nem készíthette el. Ám – előadásai alapján – munkatársai a negyvenes évek végén összeállították a „Gyógyszerészi kémia. Szerves vegyületek” c. könyvet is.

A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság (MGYT) legfőbb célja mindig is a gyógyszerészeti tudományok művelése és a gyógyszerészek továbbképzése volt. A Társaság elnökeként Széki professzor 1947-ben az alábbi értékelést adta: az MGYT „1934-1940-ig 14 továbbképzőelőadássorozatot rendezett, amelyeken részt vett 1038 gyógyszerész. Részükre 657 óra elméleti, ill. gyakorlati oktatást nyújtott 123 előadó...” [33]. Meg kell jegyeznünk, hogy miniszteri rendeletre 1939-ben megalakult a „Gyógyszerészi Továbbképzési Központi Bizottság”, amelynek első elnöke szintén Széki professzor lett (e Bizottság működése a II. világháború éveiben szünetelt) [2]. A továbbképző előadásokat 1946. októberében újra-

kezdtek; megnyitó beszédet Széki professzor mondott [33].

1931 tavaszán merőben új szemléletű előadást tartott „Részletek az érzéstelenítőszeres kémiaja” címmel; amelyben – már akkor (!) – a kémiai szerkezet és hatás összefüggéseit elemezte [2].

1902-ben vegyészdoktori fokozatot szerzett; disszertációjában szerves vegyületek – a di-orto-kumar-ke-ton és a ceracidin – előállításával foglalkozott [8]. 42 tudományos dolgozata jelent meg és csak Budapesten ugyanennyi szerves kémiai, ill. gyógyszerészi kémiai tárgyú doktori disszertáció kidolgozását vezette, többek között a fiatal Zalai Károlyt is [2, 34].

Széki professzor érdeklődése, kutatói tevékenysége, publikációi és könyvei részleteiről két „Szegedi egyetemi almanach”-ban is olvashatunk [25, 26]. 1907-ben magántanár lett, a „Benzolgyűrűs vegyületek kémiaja” tárgykörből. Attól kezdve foglalkozott a csípős íz és a kémiai szerkezet közötti összefüggésekkel.

Társadalmiközéleti tevékenysége

Az 1907-ben alapított Magyar Chemikusok Egyesületének titkára lett. 1941-ben (ez már háborús év!) elvállalta az Egyesület elnökségét. Az 1910-ben indult Magyar Chemikusok Lapjának egyik felelős szerkesztője, a Deutsche Chemische Gesellschaft tagja és a Magyar Természetvédelmi Társaság választmányi tagja volt (1924-től).

Az MGYT munkájában is tevékenyen részt vett: 1933-ban vezetőségi tag, 1938-tól alelnök és 1943-47 között elnök volt [2, 8, 25, 26]. 1938-tól a „Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője” Szerkesztő Bizottságának tagja lett. Bíró-sági szakértői véleményeket is készített. Haláláig aktív részese volt a kiemelkedő jelentőségű V. Magyar Gyógyszerkönyv szerkesztésére alakított Bizottságnak [2, 35].

Pályája – a történelem fordulói során – az anyaország intézményeinek kialakításában teljesedett ki. Személyében szerencsésen párosult a gyógyszerészi, s vegyész szemlélet és hivatástudat.

Végh Antal professzor – aki 15 éven át lehetett munkatársa – a következőket írta: „Ma úgy mondanánk, közösségi ember volt. Elsősorban a közösség érdekében dolgozott, amit fényesen bizonyít ismételt intézetszervezési és újrászervezési működése. A szerves kémiai szemlélet bevezetése karunkon Széki Tibor nevéhez fűződik.

3. ábra. Gyógyszerészi Kémia I. kötet

Tevékenysége ... határkövet jelentett és jelent a magyar gyógyszerészképzés és -továbbképzés történetében” [2].

Széki Tibor emlékének ápolása

Nekrológ, megemlékezések, kiadványok és dolgozatok sora érdemben foglalkozik Széki professzor kiemelkedő munkásságával [1-20]. Néhányat bemutatunk.

A Szegedi Tudományegyetem Szerves Kémiai Tanszékének vezető professzora, Wölfling János személyes közlésének részlete: „a Szegeden működő egyetem első szerves kémiai professzora Széki Tibor 1922-től 1935-ig vezette az I. sz. Vegytani Intézetet, amelynek feladata a Szerves kémia és a Gyógyszerészi kémia oktatása volt. Széki Tibor a századforduló óta a Kolozsvári Egyetem Vegytani Intézetében dolgozott prof. Fabinyi Rudolf mellett, aki a magyar szerves kémikus iskola megteremtője volt” [36].

Széki professzor tudományos téren jelentős munkát végzett a Kolozsvár környéki erdőkben díszlő és a népi gyógyászatban használt csípős ízű kapotnyak (*Asarum europaeum*, L.) egyik hatóanyaga – az azaron – kémiai átalakításával kapcsolatban. E kutatási eredményei vezették a csípős íz és a kémiai szerkezet összefüggéseinek tanulmányozásához. Széki professzor munkatársa volt Bruckner Győző, Földi Zoltán és Vargha László magántanár, Kőszegi Dénes adjunktus és Vinkler Elemér gyakornok.

Széki Tibor nagy erőfeszítéseket tett a korszerű kutatás és oktatás feltételeinek megteremtéséért, a modern laboratóriumi metodikák bevezetéséért. Bruckner Győző [37] számára pl. 1928-ban tanulmányi ösztöndíjat szerzett a Nobel-díjas Pregl laboratóriumába (Grác), a kvantitatív mikroanalitikai módszerek elsajátítására. Ennek eredményeként 1929-ben Intézetében jött létre az ország első mikroanalitikai laboratóriuma. Felismerte, hogy a spektroszkópiai módszerek térhódítása előtt a szerveskémiai szerkezetkutatásban a mikroméreteken megvalósítható elemanalízis döntő fontosságú (ezekben az években Bruckner Győző fő kutatási területe az aminoalkoholok előállítása és vizsgálata volt. E kutatások az N→O acil-vándorlás felismeréséhez, az efedrin új érdekes szintézisének megvalósításához és egy széleskörűen alkalmazható izokinolin-szintézis kidolgozásához vezettek).

Széki professzort 1935-ben meghívták Budapestre az I. sz. Kémiai Intézet igazgatójának. Ezt követően Egyetemünkön az oktatás és a kutatás irányítása – néhány

hónapos átmenet után – Szent-Györgyi Albert professzor, az Orvosi Vegytani Intézet igazgatója (1935-1940) vezetésével folyt, aki 1937-ben kapta meg az orvosi Nobel-díjat a biológiai oxidáció katalízise terén és a C-vitamin kutatásában elért eredményeiért” [36].

Széki Tibor munkáját a szegedi Gyógyszerésztudományi Kar kiadványai is méltatják [38-40].

A Magyar Vegyészeti Múzeum (MVM, Várpalota, Thury-vár) fontos vidéki kémikus emlékhelyünk, amely Kelet-Közép-Európa egyetlen önálló vegyészeti múzeuma. Főlépcsőházában a „Híres vegyészek arcképcsarnoka” c. állandó kiállításon közel 60 olajportré, közöttük Széki Tibor és Fabinyi Rudolf arcképe is látható (4. ábra). – A Múzeum vezetésének nagyvonalú támogatását ezúton is megköszönjük.

Az MGYT felkérésére Renner Kálmán 1980-ban bronzból 90 mm átmérőjű érmet alkotott (5. ábra), amelynek előlapján Széki Tibor arcképe, neve és az 1879-1950 számpár; hátlapján „A szerves kémia és a gyógyszerészi

4. ábra. Széki Tibor festett képe a Magyar Vegyészeti Múzeumban

kémia professzora” és „Kolozsvár-Szeged-Budapest” szöveg, a Kolozsvári Egyetem főépületének képe, egy szerves molekula képlete, kehely és kigyó látható [41, 42].

És egy „veretes” csoportkép az 1930-as évekből, rajta hat híres kémikus: az ülő sorban (balról jobbra) Gróh Gyula, Wolfgang Ostwald és Zemplén Géza, mögöttük pedig Konek Frigyes, Putnoky László és Széki Tibor (6. ábra).

Irodalmi adatok alapján – különösen vegyészek körében – neve nagy tiszteletnek örvend. Arról nem tudunk, hogy a magyarországi közforgalmú gyógyszertárak közül bármelyik Széki Tibor nevét viselné [43].

Vámos Éva írja: „a szakmai utókor kötelessége az emlékek ápolása és jelentőségük hangsúlyozása. Manapság ... hangoztatják, ... amely nemzetnek nincs múltja, annak jövője sem lehet. Különösen áll ez a tudományra, ahol minden egymásra épül: a jelen és a jövő kutatása a múlt eredményeiben gyökerezik” [44].

Összegzés

Széki Tibor munkássága a 20. század első felére esik. Ez alatt a történelemben – többek között – lezajlott két világháború, a szerves kémia kutatásában és oktatásában nagy fejlődés történt és egyre több szerves vegyület került be a gyógyszerkincsbe. E történelmileg és tudománytörténetileg is küzdelmes öt évtizedben Széki Tibor egyaránt maradandót alkotott a kutatásban, az oktatásban, az intézetszervezésben és a közéletben.

5. ábra. Széki Tibor jutalomérem

6. ábra. Híres kémikusok csoportképe

Irodalom

- Végh A.: Széki Tibor, 1879-1950. A Gyógyszerész, 1951, 1, 14.
- Végh A.: Megemlékezés Széki Tiborról. Gyógyszerészet, 1980, 24(9), 321-325.
- Zalai K.: A magyar gyógyszerészet nagyjai, 1912-1945. Galenus Kiadó, Budapest, 2001: 82.
- *** MGYT Magyar Gyógyszerész Pantheon Bizottság jelentése. Gyógyszerészet, 1999, 43(12), 793-796.
- Szmodits L.: Neves magyar gyógyszerészek kegyeleti adattára. Dictum Kiadó, Budapest, 2003: 253-254.
- Gyéresi Á., G. Hancu – The pharmaceutical education in Transylvania: early period, evolution, personalities in the field of pharmaceutical chemistry. A XXV-a Reuniune Națională aniversară de Istoria Farmaciei, Cluj-Napoca, 30 iunie – 2 iulie 2016. Ed. Societatea Română de Istoria Farmaciei, Ed. SITECH, Craiova, 2016, pp. 181-186.
- *** Magyar életrajzi lexikon, II. (főszerkesztő: Kenyeres Á.). Akadémiai Kiadó, Budapest, 1982: 738.
- Péter H. M.: Az erdélyi gyógyszerészet magyar vonatkozásai, II. kötet. EME, Kolozsvár, 2013: 9, 11, 27, 72, 81, 84, 153, 225, 252, 272, 366-368, 370, 414 és 416.
- *** Széki Tibor (<http://stativwb.bibl.u-szeged.hu/web-muzeum/evfordulo/szeki/szeki.html>)
- *** Széki Tibor (<http://mek.oszk.hu/02000/2060/html/szek.html>)
- *** Széki Tibor (<http://www.nevpont.hu/view/7302>)
- *** Széki Tibor – Wikipédia.
- Orient Gy.: Az erdélyi és bánáti gyógyszerészet története. Minerva Kiadó, Cluj-Kolozsvár, 1926: 245.
- *** Keresztény magyar közéleti almanach, III. Erdély. Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt., Budapest (év nélkül).
- Móra L. és Liptai Gy.: A Magyar Kémikusok Egyesülete – történeti áttekintés. Természet világa, 2005: 136, I. Kémia különszám (internet).
- Móra L.: A magyar kémia alakulása a XX. század első felében (<http://www.chemonet.hu/osztaly/kemia/mora/html>)
- Szabadvány F., Szőkefalvi-Nagy Z.: A kémia története Magyarországon. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1972: 220, 226, 287, 324 és 325 oldal.

18. Kucsman Á.: Hetvenéves az ELTE Szerves Kémiai Tanszéke (1934-2003). ELTE Eötvös K.-PolgArt Kiadó, Budapest, 2003 (http://szerves.chem.elte.hu/70_ev.html)
19. Kucsman Á.: A kémia nem történelem. Előadás az ELTE Kémiai Intézet – „Alkímia ma” – sorozatában (2010. március 18, előadó: Jalsovszky I.).
20. Spielmann J., Gr. Baicu (coord.): Istoria științelor farmaceutice în România. Ed. Medicală AMALTEA, București, 1994: 117.
21. Gyógyszerészmesterek és gyógyszerészdoktorok oklevél-könyve. Semmelweis OTE levéltára, Budapest.
22. *** A kolozsvári magyar egyetem (<http://www.chem.ubbcluj.ro-hu/hu/tortenet.html>)
23. Gaal Gy.: Egyetem a Farkas utcában. Erdélyi Magyar Tudományegyetem Kiadó, Kolozsvár, 2002: 80, 89, 103, 134.
24. Vincze G.: A száműzött egyetem. JATEPress, Szeged, 2006: 138-141.
25. *** Szegedi Egyetemi Almanach, 1921-1970. Szeged, Hungaria Kiadó, 1971: 218.
26. *** Szegedi Egyetemi Almanach, I. 1921-1995. Hungária Kiadó, Szeged, 1996: 428.
27. Móra L.: Zemlén Géza a hazai tudományos szerves kémia megalapítója (1883-1956). Műszaki Tudománytörténeti kiadványok, 1971: 21, 69, 86, 164, 174.
28. *** Magyar Nagylexikon, 16. kötet. Magyar Nagylexikon Kiadó, Budapest, 2003: 586.
29. *** A Magyar Tudományos Akadémia tagjai, 1825-2002. MTA Társadalomkutató Központ, Budapest, 2003: 1221-1223.
30. Minker E.: Hol van dr. Széki Tibor eltemetve? Gyógyszerészet, 2001, 45(10), 549.
31. *** Nemzeti sírhelyek: Széki Tibor (<http://intezet.nori.gov/nationaltombs/budapest/farkasreti-temeto/szeki-tibor/>)
32. *** Halottaink: dr. Széki Tiborné, Gyógyszerészet, 1961, 5(3), 118.
33. Zalai K.: A Magyar Gyógyszerészeti Társaság ötven éve (1924-1974). MGYT, Budapest, 1974: 14-16, 21, 23, 40, 70, 73.
34. Zalai K.: Gyógyszerészeti életképek. Dictum Kiadó, Budapest, 2004: 50, 192.
35. *** Széki Tibor szerepe a Pharmacopoea Hungarica V. szerkesztésében. Gyógyszerésztörténeti diárium, 1974, III (2): 23, 79.
36. Wölfling J. tanszékvezető egyetemi tanár személyes közlése.
37. Erkel A.: Bruckner Győző (1900-1980). Szellemi tulajdon nemzeti hivatala, 2014. november 13.
38. *** 90 éves a szegedi gyógyszerészképzés (Szerkesztő: dr. Erős I.). Szeged, 2011: 20-22, 24, 25, 27, 31.
39. *** A szegedi gyógyszerészképzés és a Szegedi Gyógyszerésztudományi Kar története (Szerkesztő: dr. Erős I.). Szeged, 2007: 140-141.
40. *** SZTE Gyógyszerkémiai Intézet: (<http://www2.pharm.u-szeged.hu/gyki/index.php/hu/magunkrol>)
41. Zalai K.: Gyógyszerészeti numizmatika. Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság, Budapest, 1998: 59.
42. Bóna E.: Medicina in nummis szegediensis. Somogyi Könyvtár Kiadó, Szeged, 1986: 79-80.
43. *** Gyógyszerési Almanach, 2002. Galenus Kiadó, Budapest, 2002.
44. Vámos É.: Kémikusok nyomában. Vegyészek szobrai, emléktáblái Magyarországon. Természet világa, Kémia különszám, 2005. június és az alábbi honlapon: www.termeszetvilaga.hu/szamok/kulonszamok/k0501/vamos.html

Megjegyzés. Az EME megalakulása 160-ik és Széki Tibor születése 140-ik évfordulójára ajánlott dolgozat.